आचार्यपरीक्षा

प्रवेशनियमः

१–आचार्यपरीक्षायां वक्ष्यमाणपरीक्षासूत्तीर्णाः अन्वेतुमर्हन्ति।

(अ) शास्त्रिपरीक्षा–काशिराजकीयसंस्कृतमहाविद्यालयस्य।

(आ) शास्त्रिपरीक्षा–वाराणसेयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य वा।

(इ) शास्त्रिपरीक्षा–काशीहिन्दूविश्वविद्यालयस्य।

(ई) शास्त्रिपरीक्षा–लक्ष्मणपुरीयविश्वविद्यालयस्य।

(उ) शास्त्रिपरीक्षा–(नवीनपाठ्यक्रमेण) विहारसंस्कृत-समितेः कामेश्वरसिंहदरभंगाविश्वविद्यालयस्य वा।

(ऊ) वी. ए. परीक्षा (संस्कृतेन सह) विधिसम्मतविश्व-विद्यालयान्तराणाम्।

(ए) वेदालङ्कारपरीक्षा-हरिद्वारगुरुकुलकांगड़ीविश्वविद्यालयस्य

(ऐ) विद्यालङ्कारपरीक्षा ,, ,, ,,

(ओ) शास्त्रिपरीक्षा (संस्कृतेन सह) काशीविद्यापीठस्य।

(औ) आयुर्वेदाचार्यपरीक्षा-सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य

२. आचार्यपरीक्षायां त एव अन्वेतुमर्हन्ति यैः त्रिवर्षीयपाठ्य-क्रमेण अर्हतापरीक्षा उत्तीर्णा द्विवर्षीयपाठ्यक्रमपरीक्षोत्तीर्णतानन्तरं सेतुपाठ्यक्रमपरीक्षा वोत्तीर्णा।

शास्त्रिपरीक्षायां गृहीतः कवर्गीयो विषय आचार्यपरीक्षाया विषयो भविष्यति। किन्तु–

(क) कमपि कवर्गीयं विषयं गृहीत्वोत्तीर्णशास्त्रिपरीक्षः, उत्तीर्णाधुनिकशास्त्रिपरीक्षः; विधिसम्मतविश्वविद्यालयान्तराणां संस्कृतेन सह उत्तीर्ण-बी. ए. परीक्षः; उत्तीर्ण-तत्समकक्षपरीक्षो वा वेदनव्यव्याकरणनव्यन्यायज्यौतिषातिरिक्तं कमपि विषयं गृहीत्वा आचार्य-परीक्षायां प्रवेशमर्हति।

(ख) वेदालङ्कारपरीक्षामुत्तीर्य केवलं वेदनैरुक्तप्रक्रियायाः साहित्यस्य वा आचार्यपरीक्षायां प्रवेशमर्हति।

(ग) विद्यालङ्कारपरीक्षामुत्तीर्य साहित्यस्य दर्शनस्य वा आचार्यपरीक्षायां प्रवेशमर्हति।

(घ) प्राचीनन्यायवैशेषिकविषये समुत्तीर्णशास्त्रिपरीक्षः नव्यन्यायाचार्यपरीक्षायामपि अन्वेतुमर्हति।

(ङ) उत्तीर्णपौरोहित्यशास्त्रिपरीक्षः, कर्मकाण्डशास्त्रिपरीक्षः (का. हि. वि. वि.) शुक्लयजुर्वेदाचार्यपरीक्षायामपि अन्वेतुमर्हति।

(च) एकस्मिन्विषये समुत्तीर्णाचार्यपरीक्षः वेदनव्यव्याकरण-नव्यन्यायज्यौतिषेतरविषयेष्वाचार्यपरीक्षायामन्वेतुमर्हति।

(छ) वेदनैरुक्तप्रक्रियां विहाय कस्मिन्नपि वेदविषये एकस्मिन् आचार्यपरीक्षोत्तीर्णो वेदान्तरस्याचार्यपरीक्षायामन्वेतुमर्हति।

(ज) अस्य विश्वविद्यालयस्य आयुर्वेदाचार्यपरीक्षोत्तीर्णः साहित्य-पुराणेतिहाससांख्ययोगविषयेषु कमपि एकं विषयं गृहीत्वा आचार्य-परीक्षायां प्रवेशमर्हति।

(झ) दर्शनं पालिविषयं वा गृहीत्वा एम. ए. परीक्षामुत्तीर्णः बौद्धदर्शनाचार्यस्य प्रथमखण्डेऽन्वेतुमर्हति, किन्तु यदि तेन भारतीय-दर्शनानाम् एको वर्गोऽधिगतः स्यात्, विश्वविद्यालय-स्योत्तरमध्यमापरीक्षां तत्समकक्षसंस्कृतपरीक्षां वोत्तीर्णो भवेत्।

(ञ) स्थविरवादे, 'ख'-वर्गे पालिभाषायां वा समुत्तीर्णशास्त्रि-परीक्षः, पालिभाषायां समुत्तीर्ण एम. ए. परीक्षो वा पालि-विषयस्याचार्यपरीक्षायामन्वेतुमर्हति।

(ट) जैनागमे 'ख'-वर्गे प्राकृतभाषायां वा समुत्तीर्ण-शास्त्रिपरीक्षः प्राकृतविषयस्याचार्यपरीक्षायामन्वेतुमर्हति।

(ठ) दर्शनविषये संस्कृते वा एम. ए. परीक्षोत्तीर्णः तुलनात्मक-दर्शनाचार्यपरीक्षायामन्वेतुमर्हति।

३. आचार्यपरीक्षायाः प्रथमवर्षे यो यं विषयमवलम्ब्योत्तीर्णः स तस्मिन्नेव विषये द्वितीयवर्षपरीक्षायामन्वेतुमर्हति।

४. इयं परीक्षा द्वयोः वर्षयोः पूर्णा भविष्यति। अस्यां परीक्षायां वक्ष्यमाणेषु विषयेषु एको विषयः ग्राह्यो भविष्यति। प्रथमखण्डे चत्वारि प्रश्नपत्राणि द्वितीयखण्डे पञ्चप्रश्नपत्राणि एकैकस्य प्रश्नपत्रस्य शतं (१००) पूर्णाङ्काः भविष्यन्ति। समष्टौ प्रतिशतं (४८) अष्टचत्वारिंशद् अङ्कानां लाभः उत्तरणप्रयोजको भविष्यति।

५. (क) आचार्यपरीक्षायां प्रतिखण्डं श्रेणीविभागो न भविष्यति, अपि तु अन्तिमखण्डे उत्तीर्णे द्वयोः खण्डयोः प्राप्ताङ्कानां योगेन निम्ननिर्दिष्टरीत्या श्रेणीविभागो भविष्यति।

(ख) द्वयोः खण्डयोः प्राप्ताङ्कानां योगे प्रतिशतं षष्टिः (६०) तदधिकान् वा अङ्कान् लब्धवन्तः प्रथमश्रेण्यां निवेशं लप्स्यन्ते।

(ग) द्वयोः खण्डयोः प्राप्ताङ्कानां योगे प्रतिशतम् अष्टचत्वारिंशद् (४८) अङ्कादारभ्य षष्टितो न्यूनान् अङ्कान् लब्धवन्तः द्वितीयश्रेण्यां निवेशं लप्स्यन्ते।

(च) आचार्यपरीक्षयां तृतीयश्रेणी न भविष्यति।

६. पाठ्यक्रमः–इयं परीक्षा वक्ष्यमाणेषु विषयेषु भविष्यति–

१. ऋग्वेदः, २. शुक्लयजुर्वेदः (माध्यन्दिनशाखीयः), ३. कृष्णयजुर्वेदः (तैत्तिरीयशाखीयः), ४. सामवेदः, ५. अथर्ववेदः (शौनकशाखीयः), ६. वेदनैरुक्तप्रक्रिया, ७. पौरोहित्यम्, ८. प्राचीनव्याकरणम्, ९. नव्यव्याकरणम्, १०. साहित्यम्, ११. प्राचीनन्यायवैशेषिकम्, १२. नव्यन्यायः, १३. सांख्ययोगः, १४. पूर्वमीमांसा, १५. शाङ्करवेदान्तः, १६. रामानुजवेदान्तः, १७. मध्ववेदान्तः, १८. निम्बार्कवेदान्तः, १९. गौडीयवेदान्तः, २०. वल्लभवेदान्तः, २१. रामानन्दवेदान्तः, २२. शक्तिविशिष्टाद्वैतवेदान्तः, २३. दर्शनम्, २४. जैनदर्शनम्, २५. बौद्धदर्शनम्, २६. आगमः, २७. योगतन्त्रम्, २८. धर्मशास्त्रम्,

२९. पुराणेतिहासः, ३०. गणितम्, ३१. सिद्धान्तज्यौतिषम्, ३२. फलितज्यौतिषम्, ३३. पालिः, ३४. प्राकृत एवं जैनागमः, ३५. प्राचीनराजशास्त्रार्थशास्त्रम्, ३६. तुलनात्मकदर्शनम्, ३७. तुलनात्मकधर्मः, ३८. भारतीय-विद्या-संस्कृतिः, ३९. भाषा-विज्ञानम्।

आचार्यप्रथमखण्डम्

प्रवेशनियमः

१. शास्त्रिपरीक्षोत्तीर्णः आचार्यप्रथमखण्डेऽन्वेतुमर्हति।

२. शास्त्रिपरीक्षायां यः विषयः गृहीतः आचार्यप्रथमखण्डे स एव विषयः ग्रहीतुं शक्यते।

३. अस्यां परीक्षायां प्रतिविषयं चत्वारि प्रश्नपत्राणि, एकैकस्य प्रश्नपत्रस्य शतं (१००) पूर्णाङ्का भविष्यन्ति। प्रतिखण्डं प्रतिशतं (४८) अष्टचत्वारिंशदङ्कानां लाभः उत्तरणप्रयोजको भविष्यति।

४. आचार्यपरीक्षायाः प्रथमखण्डे श्रेणीविभागो न भविष्यति।

पाठ्यक्रमः

१. ऋग्वेदः

प्रथमं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) ऋग्वेदसंहितायाः ४९-५० अध्याययोः सायणभाष्यम्	६०
(ख) ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् उव्वटभाष्यसहितम्, १५-१८ पटलपर्यन्तम्	४०
द्वितीयं प्रश्नपत्रम्	**१००**
ऋग्वेदसंहितायाः ६०-६२ अध्यायानां सायणभाष्यम्	
तृतीयं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) आश्वलायनश्रौतसूत्रम् १–३ अध्यायाः नारायण-वृत्तिसहिताः	६०
(ख) दर्शपूर्णमासपद्धतिः होत्रसहिता	४०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) शुक्लयजुर्वेदवत् ६०

(ख) शुक्लयजुर्वेदवत् ४०

२. शुक्लयजुर्वेदः (माध्यन्दिनशाखीयः)

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) शुक्लयजुःसंहितायाः महीधरभाष्यम् १५-१९ अध्यायाः ६०

(ख) शतपथब्राह्मणम् सायणभाष्यसहितम् (प्रथमकाण्डस्य ५-९ अध्यायाः) ४०

सहायकग्रन्थाः

माध्यन्दिनशतपथब्राह्मणम् (प्रथमो भागः)

सं. प्रो.युगलकिशोरमिश्रः, सं.वि.वि.वि.

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) शुक्लयजुःसहितायाःमहीधरभाष्यम् २०-२७ अध्यायाः ६०

(ख) वाररुचनिरुक्तमुच्चयः ४०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) कात्यायनश्रौतसूत्रम् सभाष्यम् १-५ अध्यायाः ६०

(ख) दर्शपूर्णमासपद्धतिः कात्यायनीया ४०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **(सर्ववेदसाधारणपत्रम्)** **१००**

(क) ऋग्वेदभाष्यभूमिका सायणीया ६०

(ख) श्रौतस्मार्तयज्ञविमर्शः ४०

सहायकग्रन्थः

कात्यायनश्रौतसूत्रभूमिका–म. म. विद्याधरशर्माविरचिता

३. कृष्णयजुर्वेदः (तैत्तिरीयशाखीयः)

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) तैत्तिरीयसंहितायाः तृतीयकाण्डस्य १-२ प्रपाठकयोः सायणभाष्यम् ६०

(ख) तैत्तिरीयप्रातिशाख्यम् ११ अध्यायप्रभृति–समाप्तिपर्यन्तम् ४०

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) तैत्तिरीयसंहितायाः चतुर्थकाण्डस्य १-५ प्रपाठकाणां सायणभाष्यम् ६०

(ख) यजुर्वेदभाष्यभूमिका–सायणमहीधरभट्टभास्करोव्वटाचार्याणाम् ४०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) श्रौतसूत्रम् १-३ अध्यायान्तम् सत्याषाढीयम् आपस्तम्बीयं वा ४०

(ख) दर्शपूर्णमासपद्धतिः ऋग्होत्रसहिता सत्याषाढीया, आपस्तम्बीया वा ४०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) शुक्लयजुर्वेदवत्। ६०

(ख) शुक्लयजुर्वेदवत्। ४०

४. सामवेदः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

सामवेदसंहितायाः सायणभाष्यसंहितायाः उत्तरार्चिकस्य १०-२१ अध्यायाः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) ताण्ड्यब्राह्मणम्, सायणभाष्यसहितम् १-३ अध्यायाः ६०

(ख) षड्विंशब्राह्मणम्, सायणभाष्यसहितम् ४०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) लाट्यायनीयं श्रौतसूत्रम्, सोमप्रकरणान्तम् ६०

(ख) दर्शपूर्णमासपद्धतिः कात्यायनीया। ४०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) शुक्लयजुर्वेदवत्। ६०

(ख) शुक्लयजुर्वेदवत्। ४०

५. अथर्ववेदः (शौनकशाखीयः)

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) अथर्ववेदसंहितायाः ८-११ काण्डानां यथोपलब्धं सायणभाष्यम् ६०

(ख) अथर्वप्रातिशाख्यम् ४०

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) अथर्ववेदसंहितायाः १२-१८ काण्डानां यथोपलब्धं सायणभाष्यम् ६०

(ख) अथर्ववेदीयस्नान-सन्ध्या-तर्पण-कोटिहोमपरिशिष्टानि ४०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) वैतानसूत्रम् पूर्वार्द्धम् ६०

(ख) दर्शपूर्णमासपद्धतिः कात्यायनीया ४०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) शुक्लयजुर्वेदवत्।

(ख) शुक्लयजुर्वेदवत्।

६. वेदनैरुक्तप्रक्रिया

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

याज्ञिकप्रक्रियाविमर्शः

पाठ्यग्रन्थौ

१. चतुर्वेदभाष्यभूमिका (सायणीया)

२. यज्ञतत्त्वप्रकाशः

विषयपर्यालोचनार्थं द्रष्टव्यग्रन्थाः–

१. भारतीयकर्मकाण्डस्वरूपाध्ययनम्

२. ऊहगानस्य (का. हि. वि. वि.) प्राक्कथनम्

३. पश्वालम्भमीमांसा।

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

वैदिकऋषितत्त्वविमर्शः सृष्टितत्त्वविमर्शश्च

सहायकग्रन्थाः

१. महर्षिकुलवैभवम्–मधुसूदनओझाकृतम्
२. वेदविज्ञानबिन्दुः–म. म. गिरिधरशर्माचतुर्वेदः
३. ऋग्वेदीय-नासदीयपुरुषसूक्तयोश्च विभिन्नव्याख्याः
४. शतपथब्राह्मणादिषु सृष्टिप्रकरणम्
५. वैदिकं विज्ञानम्–चक्रवर्ती रघुराजशर्मा

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

वेदार्थविमर्शः

(क) यजुर्वेदीयशान्त्यध्यायस्योव्वटमहीधरदयानन्दभाष्याणि (३६ तमाध्यायस्य)
(ख) पुरुषसूक्तस्य स्कन्दसायणोव्वट-महीधरादिपूर्वव्याख्याः सम्पूर्णानन्दभृतीनामर्वाचीनव्याख्याश्च
(ग) वेदभाष्यकाराणां परिचयः तेषां दृष्टयश्च

सहायकग्रन्थः

वैदिकवाङ्मय का इतिहास–भगवद्दत्तः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

वैदिकसंस्कृतिविमर्शः

सहायकग्रन्थाः

१. वैदिकविज्ञान और भारतीय संस्कृति-म. म. गिरिधरशर्मा-चतुर्वेदः
२. वैदिकदर्शन–डॉ फतह सिंह
३. हिन्दू संस्कार–डॉ राजबली पाण्डेय
४. वैदिक कहानियाँ–आचार्य बलदेव उपाध्याय

५. सब धर्मों की बुनियादी एकता–डॉ. भगवानदास
६. चातुर्वर्ण्यसंस्कृतिविमर्शः–श्रीकरपात्रस्वामिकृतः

७. पौरोहित्यम्

प्रथम-प्रश्नपत्रम् १००

(क) व्रतराजः (परिभाषाप्रकरणम्, मलमासव्रतमारभ्य ग्रन्थसमाप्तिपर्यन्तो भागः)। ५०

(ख) श्रीमद्भागवतपुराणम् (अध्यायाः ४/१६-१९, ७/११-१५, १०/२१,३१,३५,८७, ११/२-७, ११/२०, भागवत-सप्ताहश्रवणविधिमाहात्म्यञ्च। ५०

द्वितीय-प्रश्नपत्रम् १००

(क) पुरश्चर्यार्णवः। ६०

(ख) दत्तकचन्द्रिका। ४०

तृतीय-प्रश्नपत्रम् १००

(क) शुक्लयजुर्वेदवत्।

(ख) शुक्लयजुर्वेदवत्।

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम् १००

(क) शुक्लयजुर्वेदवत्।

(ख) शुक्लयजुर्वेदवत्।

८. प्राचीनव्याकरणम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

(क) महाभाष्ये पञ्चमाध्यायः ८०

(ख) काशिका नियतभागस्था कारिकांशरहिता २०

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

(क) महाभाष्ये षष्ठाध्यायस्य १-२ पादौ ८०

(ख) काशिका नियतभागस्था कारिकांशरहिता २०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) महाभाष्ये षष्ठाध्यायस्य ३-४ पादौ ८०

(ख) काशिका नियतभागस्था कारिकांशरहिता २०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) परमलघुमञ्जूषा ८०

(ख) पाणिनीयशिक्षा २०

९. नव्यव्याकरणम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

लघुशब्देन्दुशेखरस्य अजन्तपुल्लिङ्गतः हलन्तनपुंसकान्तः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

लघुशब्देन्दुशेखरस्य अव्ययतः अव्ययीभावान्तः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

वैयाकरणभूषणसारः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

वैयाकरणसिद्धान्तलघुमञ्जूषायां शक्ति-लक्षणाकाङ्क्षा-योग्यतातात्पर्यासत्तिप्रकरणानि

१०. साहित्यम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

ध्वन्यालोकस्य १-२ उद्योतौ

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

ध्वन्यालोकस्य ३-४ उद्योतौ

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

रसगङ्गाधरः (प्रथमाननम्)

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) नलचम्पूः (त्रिविक्रमभट्टकृता) ७०

(ख) गद्य-पद्य-रचना, समस्यापूर्तिः ३०

सहायकग्रन्थाः ('ख'-कृते)

१. कविकल्पलता (देवेश्वरकृता)
२. कविरहस्यम् (हलायुधकृतम्)
३. विदग्धमुखमण्डनम् (धर्मदासकृतम्)
४. सरस्वतीकण्ठाभरणस्य चित्रप्रकरणम् (भोजदेवकृतम्)
५. काव्यमीमांसा (राजशेखरकृता)
६. औचित्यविचारचर्चा (क्षेमेन्द्रकृता)
७. लक्ष्मीसहस्रम् (वेङ्कटाध्वरिकृतम्)
८. विश्वगुणादर्शचम्पूः
९. हंसाष्टकम् (म.म. पण्डितगङ्गाधरशास्त्रिकृतम्)
१०. समस्या-समज्या (श्रीरामरूपशास्त्रि-भागवताचार्यकृता)
११. चित्रकाव्यकौतुकम् (श्रीरामरूपशास्त्रिकृतम्)
१२. संस्कृतकविदर्शनम् (भोलाशङ्कर-व्यासकृतम्)
१३. ध्वनितत्त्वविरोधी सम्प्रदाय : उनकी मान्यताएँ (डॉ. सुरेशचन्द्रपाण्डेय-कृतः)

(अन्याश्च श्लेषयुक्ताः कविताः पत्र-पत्रिकादिषु प्रकाशिता अवलोकनीयाः)

११. प्राचीनन्यायवैशेषिकम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

प्रशस्तपादभाष्यम्

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

द्रव्यकिरणावली

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

गुणकिरणावली

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

वैशेषिकदर्शनमुपस्कारसहितम्

१२. नव्यन्यायः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

गादाधर्याः प्रामाण्यवादस्य प्रथमा विप्रतिपत्तिः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

गादाधर्या अनुमितिप्रकरणस्य प्रत्यक्षविषययोः कार्यकारणभावपर्यन्ता

तृतीयं प्रश्नपत्रम् १००

केवलान्वयि जागदीश्याः प्रकरणम्

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् १००

गादाधर्याः सव्यभिचारप्रकरणम्

१३. सांख्ययोगः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

सांख्यप्रवचनभाष्यम्–विज्ञानभिक्षुकृतम्

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

युक्तिदीपिका (सांख्यकारिकाव्याख्या)

तृतीयं प्रश्नपत्रम् १००

योगसूत्रम्–व्यासभाष्यसहितम्

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् १००

तत्त्ववैशारदीसहितयोगसूत्रस्य व्यासभाष्यम् (समालोचनात्मकम्)

१४. पूर्वमीमांसा

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

श्लोकवार्त्तिकं शून्यवादान्तम्

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

शास्त्रदीपिकायाः १०-१२ अध्यायाः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

तन्त्रवार्त्तिकं प्रथमाध्यायान्तम्

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यस्य चतुःसूत्री ५०

(ख) कात्यायनश्रौतसूत्रस्य भूमिका–म.म. पं. विद्याधरमिश्रकृता ५०

१५. शाङ्करवेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

विवरणप्रमेयसंग्रहस्य प्रथमसूत्रप्रथमवर्णके प्रभाकरसम्मताहङ्कारात्मतत्त्वविचारान्तो भागः

सहायकग्रन्थः–विवरणप्रमेयसंग्रहः–सं. प्रो. पारसनाथद्विवेदी, सम्पूर्णानन्द-संस्कृत-विश्वविद्यालयः, वाराणसी।

अथवा

सङ्क्षेपशारीरके (प्रथमाध्यायस्य) १-२७५ श्लोकाः

–महामण्डलेश्वरस्वामीविद्यानन्दगिरिजीद्वारा सम्पादितं नयनप्रसादिनी-छात्रतोषणी-व्याख्याद्वयोपेतम्, कैलाश-आश्रमः, ऋषीकेश।

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

विवरणप्रमेयसंग्रहस्य प्रथमसूत्रे प्रथमवर्णके 'अत्रोच्यते–विचारे सत्यहङ्कारस्यानात्मत्वमेव पर्यवस्यति' इत्यत आरभ्य अवशिष्टो भागः

सं.–प्रो. पारसनाथद्विवेदी, सं.सं.वि.वि., वाराणसी

अथवा

संक्षेपशारीरकस्य (प्रथमाध्यायस्य) २७६ श्लोकादग्रिमो भागः।

–सं. महामण्डलेश्वरस्वामीश्रीविद्यानन्दगिरिः, कैलाश-आश्रमः, ऋषीकेश

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

खण्डनखण्डखाद्ये प्रथमपरिच्छेदस्य प्रमालक्षणखण्डनान्तो भागः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

खण्डनखण्डखाद्ये (प्रथमपरिच्छेदस्य) प्रमालक्षणखण्डनादग्रिमो भागः

१६. रामानुजवेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

छान्दोग्योपनिषदः रङ्गरामानुजभाष्यस्य ५-८ अध्यायाः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

श्रीभाष्यस्य २-४ अध्यायाः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

वृहदारण्यकोपनिषदः रङ्गरामानुजभाष्यस्य १-६ अध्यायाः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

वेदार्थसंग्रहे शाङ्करभास्करयादवमतसमालोचनान्तो भागः

१७. मध्ववेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

छान्दोग्योपनिषदः २-८ अध्यायाः माध्वभाष्यसहिताः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

माध्वभाष्यसहिते ब्रह्मसूत्रे १-२ अध्यायौ (जयतीर्थकृततत्त्वप्रकाशिकासहितौ)

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

वृहदारण्यकोपनिषदः १-३ अध्यायाः माध्वभाष्यसहिताः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

माध्वभाष्यसहिते ब्रह्मसूत्रे ३-४ अध्यायौ (तत्त्वप्रकाशिकासहितौ)

१८. निम्बार्कवेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) छान्दोग्योपनिषदः ५-८ अध्यायाः ५०

(ख) वेदान्तपारिजातसौरभम् ५०

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) दशश्लोकी (सिद्धान्तकुसुमाञ्जलिसहिता) ५०

(ख) वेदान्तकौस्तुभः श्रीनिवासकृतः ५०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

बृहदारण्यकोपनिषदः १-३ अध्यायाः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

वेदान्तकौस्तुभप्रभायाः १-४ अध्यायाः

१९. गौडीयवेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

वृहदारण्यकोपनिषदः १-३ अध्यायाः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

छान्दोग्योपनिषदः १-८ अध्यायाः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

ब्रह्मसूत्रस्य (बलदेवभाष्ययुतस्य) १-२ अध्यायौ

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

ब्रह्मसूत्रस्य (बलदेवभाष्ययुतस्य) ३-४ अध्यायौ

२०. वल्लभवेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

छान्दोग्योपनिषदः ५-८ अध्यायाः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

ब्रह्मसूत्रस्य (अणुभाष्यसहितस्य) १-२ अध्यायौ

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

वृहदारण्यकोपनिषदः १-३ अध्यायाः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

ब्रह्मसूत्रस्य (अणुभाष्यसहितस्य) ३-४ अध्यायौ

२१. रामानन्दवेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

वेदार्थचन्द्रिका–स्वामीरामप्रपन्नाचार्यकृता

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

अध्यासध्वंसलेशः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) श्वेताश्वतरोपनिषदानन्दभाष्यम् ५०

(ख) रामानन्दवेदान्तादर्शः–डॉ नरेन्द्रनाथपाण्डेयः ५०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) श्रीरघुवरीयवृत्तिः (ब्रह्मसूत्रवेदान्तवृत्तिः) ५०

(ख) देवरहस्यम् ५०

२२. शक्तिविशिष्टाद्वैतवेदान्तः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

क्रियासारः, श्रीनीलकण्ठशिवाचार्यकृतः, पञ्चमो-पदेशतश्चतुर्दशोपदेशपर्यन्तः।

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

क्रियासारः, श्रीनीलकण्ठशिवाचार्यकृतः, पञ्चदशोपदेशत एकत्रिंशोपदेशपर्यन्तः।

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

सिद्धान्तशिखामणिः, तत्त्वप्रदीपिकाख्यव्याख्यासहितः, प्रथमपरिच्छेदात् चतुर्दशपरिच्छेदपर्यन्तः।

सहायकग्रन्थः

सिद्धान्तशिखामणिसमीक्षा–
ले.–आचार्य-डॉ. चन्द्रशेखरशिवाचार्यः।

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

सिद्धान्तशिखामणिः तत्त्वप्रदीपिकाख्यव्याख्यासहितः, पञ्चदशपरिच्छेदात् एकविंशतिपरिच्छेदपर्यन्तः।

सहायकग्रन्थः

सिद्धान्तशिखामणिसमीक्षा, लेखकः– आचार्य-डॉ. चन्द्रशेखरशिवाचार्यः।

२३. दर्शनम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

स्याद्वादमञ्जरी

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

शिवदृष्टिः–सोमानन्दविरचिता

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

मीमांसादर्शनस्य (शावरभाष्यसहितस्य) प्रथमोऽध्यायः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) मूलमाध्यमिककारिका (प्रत्यय-तथागत-संस्कार-आत्मा-आर्यसत्य-बुद्ध-निर्वाणञ्च) प्रसन्नपदाटीकासहिता ५०

(ख) सांख्यप्रवचनभाष्यस्य प्रथमोऽध्यायः ५०

२४. जैनदर्शनम्

जैनदर्शनविषयक-आचार्यपरीक्षायां विषयाणां द्विविधो विभागो वर्तते। यथा–१. अनिवार्यविषयः, २. वैकल्पिकविषयः। 'तत्र नवसु पत्रेषु' चत्वारि अनिवार्यविषयस्य पत्राणि भविष्यन्ति। अवशिष्टेषु निम्नलिखिताः पञ्च-वैकल्पिक-वर्गाः भविष्यन्ति। परीक्षार्थिभिस्तत्रैको वर्गो ग्राह्यः, 'तत्र चत्वारो वैकल्पिकविषयाः पूर्ववत्। तत्र एको 'जैनयोगः' नवीनो वर्गः समाविष्टः।

अनिवार्य-विषये

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

(क) प्रवचनसारस्य ज्ञानाधिकारः ५०

(ख) सूत्रकृताङ्गप्रथमश्रुतस्कन्धस्य प्रथमाध्ययनम् ५०

सहायकग्रन्थः

प्रवचनसारस्य प्रस्तावना–डॉ. ए. एन. उपाध्यायः, ग्रन्थप्राप्तिः–परमश्रुतप्रभावक मण्डल, अगास, पोस्ट-बोरिया वाया आणंद (गुजरात)

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

न्यायकुमुदचन्द्रस्य प्रमाणप्रवेशे द्वितीयो परिच्छेदः। सहायकग्रन्थाः–१. सिद्धिविनिश्चयटीकायाः प्रस्तावना, डॉ महेन्द्रकुमारजैनः २. न्यायकुमुदचन्द्रस्य प्रस्तावना, पं. कैलाशचन्द्रशास्त्री

वैकल्पिकविषये

वर्गः १ जैनदर्शनम् (जैनतत्त्वज्ञानम्–जैन मेटाफिजिक्स)

तृतीयं प्रश्नपत्रम् १००

पञ्चास्तिकायः–कुन्दकुन्दाचार्यः प्रकाशकः–परमश्रुत प्रभावक मण्डल, अगास, पोस्ट-बोरिया (गुजरात)।

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् १००

गोम्मटसारस्य जीवकाण्डम्

प्रकाशकः–१. परमश्रुत प्रभावक मण्डल, श्रीमद्राजचन्द्र आश्रम, अगास, पोस्ट-बोरिया, वाया आणंद (गुजरात)। २. भारतीय ज्ञानपीठ, १८, इंस्टीट्यूशनल एरिया, लोदी रोड, नई दिल्ली-३।

वर्गः २–जैनन्याय-वर्गः (जैनज्ञान-प्रमाणमीमांसा)

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

प्रमाणसंग्रहः अकलंककृतः

प्रकाशकः–सिन्धी जैन ग्रन्थमाला, अहमदाबाद।

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

प्रमेयकमलमार्तण्डः–द्वितीयो परिच्छेद

प्रकाशकः–१. निर्णयसार प्रेस, २६-२८ आलभट स्ट्रीट, बम्बई,
२. लाला मुसद्दीलाल जैन चैरीटेबल ट्रस्ट, २।४ अंसारी रोड, दरियागंज, दिल्ली-६।

वर्गः ३. जैन-आचारशास्त्रम् (जैन एथिक्स)

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) आचाराङ्गम्-प्रथमश्रुतस्कन्धे अष्टमविमोक्खनामकमध्ययनम् तथा द्वितीयश्रुतस्कन्धे प्रथमपिण्डैषणा-नामकमध्ययनम्। ५०

(ख) मूलाचारः–वट्टकेराचार्यकृतः १, ४, ६, ७ अधिकाराः ५०

ग्रन्थप्राप्तिः

१. माणिकचन्द ग्रन्थमाला, हीराबाग, बम्बई।
२. श्रुतभण्डार एवं ग्रन्थ प्रकाशन समिति, फलटण, महाराष्ट्र।
३. मूलाचार का समीक्षात्मक अध्ययन–डॉ. फूलचन्द जैन 'प्रेमी' पार्श्वनाथ विद्याश्रम, आई, टी. आई. रोड, वाराणसी-५।

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) दशवैकालिकम् १-४ अध्ययनानि ५०

(ख) प्रवचनसारस्य चारित्राधिकारः ५०

प्रकाशकः–१. परमश्रुत प्रभावक मण्डल, आगास, वाया आणंद (गुजरात)
२. जैन स्वाध्याय मंदिर, ट्रस्ट सोनगढ़ (सौराष्ट्र)

वर्गः ४–जैनयोगः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

झाणझयणं (ध्यानाध्ययनम् अपरनाम ध्यानशतकम्)

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) आत्मानुशासनम् (गुणभद्राचार्यकृतम्) ५०

(ख) तत्त्वानुशासनम् (रामसेनाचार्यकृतम्) ५०

वर्गः ५–तुलनात्मकमध्ययनम् (जैन-बौद्धदर्शनयोः तुलनात्मकमध्ययनम्)

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) दीघनिकायस्य सामञ्जफलसुत्तं ५०

(ख) उत्तराध्ययनसूत्रम् १, ४, ६, ७ अध्ययनानि ५०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) मूलाचारः–आचार्यवट्टकेरकृतः (१, ४, ६, ७ अधिकाराः) ५०

(ख) भिक्खुपातिमोक्खं ५०

१. आलोक प्रकाशन, नागपुर

२. बौद्ध भारती, वाराणसी

२५. बौद्धदर्शनम्

विशेषः–परीक्षेयं द्वाभ्यां वर्षाभ्यां पूर्णा भविष्यति। अस्यां बौद्धदर्शनाचार्यपरीक्षायां विषयाणां द्विविधो विभागो वर्तते, यथा–

१. अनिवार्यविषयः, २. वैकल्पिकविषयश्च। तत्र नवसु पत्रेषु चत्वारीणि अनिवार्यविषयस्य पत्राणि भविष्यन्ति। अवशिष्टेषु सप्त-वैकल्पिक-कवर्गविषया भविष्यन्ति। परीक्षार्थिभिस्तत्र एको वर्गो ग्रहीतव्यः। यथा–

१. बौद्धतत्त्वज्ञानम्, २. बौद्धन्यायः ३. बौद्धयोगः ४. बौद्धतन्त्रम्, ५. तिब्बतीयागमः, ६. चैनिकागमः, ७. जापानीयागमः। (चैनिक-जापानीयागमयोः पाठ्यक्रमः पश्चात् सूचयिष्यते।)

अनिवार्यविषये

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

प्रमाणवार्तिकम्–प्रमाणपरिच्छेदमात्रम्, मनोरथनन्दिवृत्तिसहितम्

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) मूलमाध्यमिककारिका–प्रसन्नपदासहिता– ५०
(प्रत्यय-गति-आर्यसत्यनिर्वाण तथा तथागत-परीक्षा)

(ख) मध्यान्तविभागः, मैत्रेयनाथकृतः, वसुबन्धुभाष्यसहितः ५०

वैकल्पिकविषये–

१. बौद्धतत्त्वज्ञाने

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

तत्त्वसंग्रहे शान्तरक्षितकृते कमलशीलवज्जिकासहिते प्रकृति-ईश्वर-आत्म-स्थिरभाव-कर्मफलसम्बन्ध-द्रव्यपदार्थ-शब्दार्थ-परीक्षाः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

ज्ञानश्रीमित्रनिबन्धावल्यां साकारसिद्धिशास्त्रम् १, २, ६, परिच्छेदमात्रम्।

२. बौद्धन्यायेः–

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

हेतुविन्दुः, धर्मकीर्तिवृत्तिः, अर्चटवृत्तिः, दुर्वकभाष्यसहितः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

ज्ञानश्रीमिश्रनिबन्धावल्यां व्याप्तिचर्चा, अनुपलब्धिरहस्यम्, अपोहप्रकरणम्।

३. बौद्धयोगे–

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) अभिधर्मकोशे ७-८ कोशस्थानानि ५०

(ख) रत्नगोत्रविभागो नाम महायानोत्तरतन्त्रशास्त्रम् ५०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

विसुद्धिमग्गो (समाधिस्कन्धमात्रम्)

४. बौद्धतन्त्रे–

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) अद्वयवज्रसंग्रहः ५०

(ख) सेकोद्देशटीका ५०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

गुहसमाजतन्त्रम्

५. तिब्बतीयागमे–

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

मध्यमकावतारः, चन्द्रकीर्तिकृतः स्वभाष्यसहितः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) मध्यमकालंकारः, शान्तरक्षितकृतः मेफम्पाटीकासहितः ५०

(ख) छद्-म-रि स-पई-ग्तरे (प्रमाणयुक्तिनिधिः) साक्यापा-आनन्दध्वजश्रीकृतः ५०

२६. आगमः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

ब्रह्मसूत्रस्य प्रथमाध्यायः–श्रीकण्ठभाष्यसहितः

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) परात्रिंशिका रुद्रयामलीया, अभिनवगुप्तकृतविवृतियुता ७०

(ख) भावनोपनिषद्–भाष्कररायकृतटीकायुता ३०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

ईश्वरप्रत्यभिज्ञाविमर्शिनी (ज्ञानाधिकारान्ता)

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) शैवपरिभाषा ५०

(ख) शारदातिलकः–लक्ष्मणभट्टकृतः (राघवभट्टकृतटीकासहितः १-६ पटलानि) ५०

२७. योगतन्त्रम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

(क) महार्थमञ्जरी ५०

(ख) निष्पन्नयोगावलिः ५०

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

तन्त्रालोकस्य तृतीयमाह्निकम्

तृतीयं प्रश्नपत्रम् १००

(क) विज्ञानभैरवः ५०

(ख) स्पन्दनिर्णयः ५०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् १००

नेत्रतन्त्रम् (१-१२ अधिकाराः)

अथवा

साधनमालायाः द्वितीयभागे (१७६-२२५ साधनाः)

२८. धर्मशास्त्रम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

(क) व्यवहारमयूखः ६०

(ख) कौटिल्यार्थशास्त्रे धर्मस्थीयं तृतीयमधिकरणम् ४०

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

मीमांसान्यायप्रकाशः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् १००

श्राद्धप्रकाशः, वीरमित्रोदयस्य

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् १००

वीरमित्रोदयस्य व्यवहारप्रकाशस्य दायभागमारभ्य अवशिष्टो भागः

२९. पुराणेतिहासः

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धः (पूर्वार्द्धम्)

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् १००

(क) विष्णुधर्मोत्तरपुराणे चित्रसूत्रम्, तृतीयखण्डे ३५-८० अध्यायाः ६०

(ख) मत्स्यपुराणम् (स्थापत्यविद्या) २५१-२६९ अध्यायाः ४०

तृतीयं प्रश्नपत्रम् १००

(क) विष्णुपुराणम् (षष्ठांशः) ४०

(ख) अग्निपुराणम् (३२८-३४८ अध्यायाः) ६०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् १००

(क) पातञ्जलयोगसूत्रम्-भोजवृत्तिसमेतम् ५०

(ख) श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धः (उत्तरार्धम्) ५०

सहायक-ग्रन्थाः

१. मत्स्यपुराणम्–काशिराज ट्रस्ट, रामनगर, वाराणसी
२. विष्णुपुराणम्–गीताप्रेस, गोरखपुर, नाग प्रकाशन, दिल्ली
३. विष्णुधर्मोत्तरपुराणम्–नाग प्रकाशन, दिल्ली
४. अग्निपुराणोक्तं काव्यालङ्कारशास्त्रम्–प्रो. पारसनाथद्विवेदी, वाराणसी
५. पातञ्जलयोगदर्शनम्–श्रीकृष्णमणित्रिपाठी, चौखम्बा, वाराणसी

३०. गणितम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् १००

संकरविश्लेषणम्–संकरचलस्य फलानि (Functions of a complex variable) कूसी-रीमान-समीकरणम्, वैश्लेषिकं फलं (Analytical functions) कुशीप्रमेयः संकराणामवकलन-मनुकलनञ्च (Differentiation and Integration of a Complex)

कुशेरनुकलसूत्रम्, कुशीटेलरश्रेणयः, शून्यविंन्दुः (Zero point), अपूर्णबिन्दुः (Singular point) नेम्यनुकलनम् (Contour integration)। .

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

त्रिविस्तारीया ज्यामितिः–बेलरचितत्रिविस्तारीयज्यामितेः (Ceordinate Geometry of three Dimensionsby Bell) (आदितो दशाध्यायाः)

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

कणानां गतिशास्त्रम्, सरलरेखात्मिका गतिः, एकसमतलीया गतिर्यत्र त्वरणं स्थिराक्षसमानान्तरम्, एकधरातलीया गतिर्यत्र त्वरणं स्थिर-बिन्दुदिक् दूरत्वानुपाती च, केपलरस्य ग्रहगतिनियमाः, स्पर्शीयमभिलम्बीयं च त्वरणम्, अवरोधकमाध्यमे गतिः, त्रिविस्तारिषु गतिः।

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

भारतीयज्यौतिषम्–सिद्धान्तशिरोमणेर्गणितगोलाध्यायौ

३१. सिद्धान्तज्यौतिषम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

ग्रहलाघवस्य पञ्चतारास्पष्टीकरणान्तो भागः (सोपपत्तिकः)

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

ग्रहलाघवस्य त्रिप्रश्नाधिकारमारभ्य सूर्यग्रहणाधिकारान्तो भागः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

सिद्धान्ततत्त्वविवेकस्य बिम्बाधिकारमारभ्य चन्द्रग्रहणाधिकारान्तो भागः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

सिद्धान्ततत्त्वविवेकस्य सूर्यग्रहणाधिकारमारभ्य महाप्रश्नाधिकारान्तो भागः

३२. फलितज्यौतिषम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

पञ्चस्वराः, लघुपाराशरी वैशिष्ट्यसहिता

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

बृहद्वास्तुमाला

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

बृहत्संहितायाः पूर्वार्द्धे १-१२, २१, ४७, ५० अध्यायाः

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

बृहत्संहिताया उत्तरार्द्धे ५२-५५, ५६, ६७, ६९ ७९, ८२, ९५, १०३ अध्यायाः

३३. पालिः

अनिवार्यविषये

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

विसुद्धिमग्गो महाटीकासहितो (९-१६ निद्देसमात्रम्)

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) धम्मसंगणि चित्तुप्पादकण्डमात्रम् ६०

(ख) अट्ठसालिनी–निदानकथाद्वारकथो ४०

वैकल्पिकविषये

१. सूत्रे

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

संयुत्तनिकायस्स सगाथवग्गो–मारसंयुत्त, भिक्खुनीसंयुत्त, ब्राह्मणसंयुत्त, वंगीससंयुत्त, वनसंयुत्त, यक्खसंयुत्त, सक्कसंयुत्त च।

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

खुद्दकनिकायस्स सुत्तनिपाते (महावग्गो अट्ठकवग्गो च) अट्ठकथासहितो

२. विनये

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

खन्धके महावग्गो आदितो वस्सुपनायिकक्खन्धपर्यन्तो (अट्ठकथासहितो)

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) चुल्लवग्गो-पञ्चसतिकक्खन्धकं-सत्तसतिकक्खन्धकमात्रम् ५०

(ख) भिक्खु पातिमोक्खं, प्रातिमोक्षसूत्रस्य अन्यसंस्करणैः सह तस्य तुलनात्मकमध्ययनम्। ५०

३. अभिधम्मे

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

यमके अट्ठकथासहितम्

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) कथावत्थु प्रारम्भतः ५ कथाः (अट्ठकथासहिता)

(ख) धातुकथा (अट्ठकथासहिता)

३४. प्राकृत एवं जैनागमः

अनिवार्यविषये

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) पउमचरियं विमलसूरिकृतम् (१-५ सन्धि) ५०

(ख) भासकालिदासयोर्नाटकानां प्राकृतांशाः ३०

(ग) कर्पूरमंजरी (तृतीयजवनिका) २०

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) पवयणसारसुत्तं कुन्दकुन्दाचार्यकृतम् (णाणाहियारी) ५०

(ख) सम्मइसुत्तं–सिद्धसेनकृतम् (काण्डं १-२) ५०

वैकल्पिके विषये

वर्गः 'क' अर्धमागधीप्राकृतागमाः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) भगवई (प्रथमशतकम्) ५०

(ख) कल्पसुत्तं (पूर्वपीठिका)	५०
चतुर्थं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) विशेषावश्यकभाष्यम् (१-१०० गाथा)	५०
(ख) पण्हवागरणाइ (प्रथमश्रुतस्कन्ध-अध्ययनं १-५)	५०
चतुर्थं प्रश्नपत्रम्	**१००**
पातिमोक्खं दीघनिकाये सामञ्चफलसुत्तं च	

वर्गः 'ख' शौरसेनीप्राकृतागमाः

तृतीयं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) कसायपाहुडसुत्तं (मूलमात्रम्)	६०
(ख) परमप्पपयासु–जोगीन्दु (दोहा १-९२)	४०
चतुर्थं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) गोम्मटसारजीवकाण्डम् (गाथा १-१००)	५०
(ख) झाणज्जझयणं (ध्यानशतकम्)	५०

वर्गः "ग" महाराष्ट्रीप्राकृतम् अपभ्रंशसाहित्यं च

तृतीयं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) वसुदेवहिंडी (लम्भक ५)	४०
(ख) बृहत्कथाकोश (कथा १-५)	३०
(ग) वज्जालग्गं (वज्जा १-४)	३०
चतुर्थं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) पउमचरिउ-स्वयंभूकृतम् (संधि १-२)	४०
(ख) सुदंसणचरिउ (प्रथम संधि)	३०
(ग) धण्णकुमारचरिउ (संधि १-२)	३०

वर्गः 'घ' प्राकृतागम-पालिपिटकानि च

तृतीयं प्रश्नपत्रम्	**१००**
(क) उत्तराज्झयणं (१-५ अध्ययनानि)	५०
(ख) उवासयाज्झयणं वसुनन्दि (गाथा १-१००)	५०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) दीघनिकाये सामञ्जफलसुत्तं ५०

(ख) भिक्खणी पातिमोक्खम् ५०

३५. प्राचीनराजशास्त्रार्थशास्त्रम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

कौटिलीयार्थशास्त्रम् (पञ्चमाऽधिकरणादष्टमाऽधि-करणपर्यन्तम्)

द्वितीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

वीरमित्रोदये व्यवहारप्रकाशः

तृतीयं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) वेदान्तसूत्रमुक्तावलिः ५०

(ख) भाट्टदीपिका (निवितान्ता) ५०

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(क) काव्यप्रकाशः (रसप्रकरणान्तः) ५०

(ख) मुद्राराक्षसम् (विशाखदत्तकृतम्) ५०

३६. तुलनात्मकदर्शनम्

विशेषः–तुलनात्मकदर्शनछात्रेभ्यो आङ्ग्लभाषायाः ज्ञानमपि वाञ्छनीयमस्ति।

पाश्चात्त्यदर्शनम्

प्रथमं प्रश्नपत्रम् **१००**

आधुनिकपाश्चात्त्यदर्शनस्येतिहासः– (देकार्त-स्पिनोजा-लाइबनित्स-लॉक-बर्कले-ह्यूप-काण्ट-हीगेल)

पाठ्यग्रन्थाः

१. हिस्ट्री आफ मार्डन फिलासफी–फाल्केनवर्गः

२. ए हिस्ट्री आफ वेस्टर्न फिलासफी–बी. रसेल।

३. पाश्चात्त्यदर्शनम्–डॉ. विजयशंकर चौबे।

सहायकग्रन्थाः

१. हिस्ट्री आफ फिलासफी–एफ. थिली।

२. आधुनिक दर्शन की भूमिका–प्रो. एस. एल. पाण्डेय।

३. आधुनिक पाश्चात्य दर्शन का वैज्ञानिक इतिहास–जगदीश सहाय श्रीवास्तव।

द्वितीयं प्रश्नपत्रम्　　**१००**

धर्मदर्शनम्

धर्मदर्शनस्य परिभाषा, स्वरूपम्, क्षेत्रम्, अन्यविज्ञानैः सह सम्बन्धश्च। धर्मस्य परिभाषा, धर्माद् धर्मदर्शनस्य भेदः धर्मोत्पत्तेः सिद्धान्ताः। धार्मिकचेतना, ईश्वरविषयकविचारणा, अशुभस्य समीक्षा, प्रतीकवादः प्रतीकपूजा च। धार्मिकरहस्यवादः दार्शनिकी दृष्टिश्च।

भारतीयधर्मदृष्ट्या धर्मस्य स्वरूपम्, शाश्वतिकाधारा-लक्षणम्, कर्मकाण्डीयधर्मस्वरूपम्, संस्काराणां स्वरूपम्, प्रकाराश्च, जीवने संस्कारस्य महत्त्वम्, धर्मेषु संस्कारसाम्यं भवितुमर्हति न वेति समीक्षात्मिका दृष्टिः।

पाठ्यग्रन्थाः

१. फिलासफी आफ रेलीजन–जार्ज गेलीवे।

२. शाश्वतधर्मदीपिका–म. म. गंगाधर शास्त्रि-संकलित।

सहायकग्रन्थाः–

१. धर्मदर्शन–एल-एन. शर्मा।

२. मानवधर्मसार–भगवानदास संकलित।

३. विश्वधर्मदर्शन

तृतीयं प्रश्नपत्रम्　　**१००**

(अस्मिन् विश्वविद्यालये सम्प्रति □ चिह्नाङ्कितस्यैव विषयस्य अध्यापनं प्रश्नपत्रञ्च विधीयेते)

☐ स्पिनोजा-शाङ्करदर्शने

पाठ्यग्रन्थाः

१. एथिक्स स्पिनोजा–डब्बू. एच. ह्वाइटेनसम्पादितम्।

२. ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्–चतुःसूत्रौ, तर्कपादश्च।

३. बृहदारण्यक-शांकरभाष्यम्–चतुर्थोऽध्यायः।

सहायकग्रन्थाः

१. स्पिनोजा इन द लाइट आफ वेदान्त–आर. के. त्रिपाठी।

२. सिस्टम्स आफ वेदान्त–पी. डायसन।

अथवा

देकार्तं सांख्यदर्शने–

पाठ्यग्रन्थाः

१. डिस्कोर्स आन मेथड, मेडीटेशन्स आफ फर्स्ट फिलासफी एण्ड द प्रिंसिपुल्स आफ फिलासफी–डेकार्तस्य आंग्लानुवादः।

२. सांख्यतत्त्वकौमुदी

चतुर्थं प्रश्नपत्रम् **१००**

(अस्मिन् विश्वविद्यालये सम्प्रति 2)21 चिह्नाङ्कितस्यैव विषयस्य अध्यापनं प्रश्नपत्रञ्च विधीयते)

2)21 बर्कले-योगाचारो विज्ञानवादश्च

पाठ्यग्रन्थाः

१. सुबन्धुकृत-विज्ञप्तिमात्रतासिद्धिः (मूलमात्रम्)

२. ज्ञानसिद्धान्तचन्द्रिका

सहायकग्रन्थाः

१. योगाचार आइडियलिज्म–ए. के. चटर्जी।

२. वर्कले सङ्ग्रहः–एस. एल. पाण्डेय।

अथवा

काण्ट-सौत्रान्त्रिकबौद्धदर्शनज्ञानमीमांसा १००

पाठ्यग्रन्थाः

१. शुद्धबुद्धिमीमांसा–काण्ट।

२. न्यायबिन्दुः, धर्मोत्तरप्रदीपसहितः।

सहायकग्रन्थः

१. क्रिटीक आफ इण्डियन रियलिज्म–डी. एन. शास्त्री।

अथवा

लॉक–पूर्वमीमांसा-न्यायदर्शन-ज्ञानमीमांसा च– १००

पाठ्यग्रन्थाः

(क) मानवीयज्ञानविषयकशास्त्रावतारः संस्कृतानुवादः (एसे कन्सर्निंग टू ह्यूमन अण्डरस्टैंडिंग-लाक)

(ख) मीमांसादर्शने-शास्त्रदीपिकायाः प्रथमेऽध्याये तर्कपादः।

(ग) सभाष्यं सवार्तिकं तात्पर्यटीकासहितं न्यायदर्शनस्य प्रमाणनिरूपणम्।

३७. भारतीय-विद्या-संस्कृतिः

प्रथम-प्रश्नपत्रम् **१००**

१. ऋग्वेद-भाष्यभूमिका। ४०

२. उपनिषत् (ईश-केन-प्रश्नोपनिषत्) ४०

३. निरुक्तम् (प्रथम-काण्डम्) २०

द्वितीय-प्रश्नपत्रम् **१००**

१. सिद्धान्तकौमुदी (कारकसमासप्रकरणे) ३०

२. परिभाषेन्दुशेखरः (१-१५ परिभाषा) ३५

३. परमलघुमञ्जुषा ३५

तृतीय-प्रश्नपत्रम् **१००**

१. वेदान्तपरिभाषा (प्रत्यक्ष-अनुमानखण्डे) ५०

२. न्यायपरिभाषा (प्रथमोऽध्यायः) वात्स्यायनभाष्यसहिता ५०

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम् **१००**

१. काव्यप्रकाशः (१-५ उल्लासाः) ५०

२. मृच्छकटिकम् २०

३. संस्कृतशास्त्राणां (व्याकरण-साहित्य-छन्दोविचिति-पुराणदर्शनानां सामान्येतिहासः। ३०

३८. तुलनात्मकधर्मः

प्रथम-प्रश्नपत्रम् **१००**

धर्मस्य लक्षणम्, तत्तद्धर्माधारितमूलग्रन्थमाश्रित्य तद्विवेचनं, मानवस्वरूपम्, संस्काराणां विवेचनम्, पुरुषार्थचतुष्टये तत्तद्धर्माणां विचाराः, पुनर्जन्मसम्बन्धिविश्वासविचारः, मोक्षस्वरूपनिर्णयः।

द्वितीय-प्रश्नपत्रम् **१००**

१. धर्मोत्पत्तेः स्वरूपम्, आदिजातितः धर्माधृतजातीनां स्वरूपवैशिष्ट्यम्, धर्मो जन्मतः परिवर्तनेन वा? धर्मस्य विकासात्मकं स्वरूपम्, धर्मे परिष्कारस्य सम्भावना।

२. सनातनतो जैन-बौद्ध-सिक्ख-सन्त-वैष्णव-कबीर-गुरुनानक-स्वामीनारायण-आर्यसमाजपर्यन्तं विकासविधेः पर्यालोचनम्।

३. खीस्ततो हि कैथेलिक-आर्थोडाक्स-प्रोटेस्टैन्ट-तदनुयायिनां पेन्टकोटेट्स-सेवेन्थ डे-एववोस्टन, भवोहाज-विटेनेसेजादीनां विचाराः।

४. मुहम्मदतः शिया-सुन्नी-सूफी-वहावी-कादियान-अहमदियादीनां विकासक्रमस्य विचाराः।

तृतीय-प्रश्नपत्रम् **१००**

धर्मः संस्कृतिः तेषामान्तरिकसम्बन्धश्च, धर्मेषु सामान्यनैतिक-प्रत्ययानां साधर्म्यं वैधर्म्यालोचनम्, कर्मकाण्डेभ्यः सामान्यसंस्कृति-स्थापनाय कियत् स्वरूपोपादानं परिहरणं वा कर्तुं शक्यते। दैशिकसमवाये सामान्यसंस्कृतेः स्वरूपमुपस्थापयितुं शक्यते न वा।

धर्मस्य परम्पराबाधे धर्मशास्त्रसमीक्षायां कियदभिमतिः कियदनभिमतिश्चेति विवेचनम्।

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम् **१००**

धार्मिकग्रन्थानां परिचयः, मूलस्रोतसां परिचयः तदध्ययनञ्च। गौतमधर्मसूत्रम्, गीता, कुराणम्, हदीसः, क्रिश्चियन-वाइविलः, क्रिश्चियनलिविंग, क्रिश्चियन-इथिक्स, पारसी-जैन-बौद्ध-सिक्खानां जीवनविधिः, आचारश्च।

३९. भाषाविज्ञानम्

प्रथम-प्रश्नपत्रम् **१००**

उच्चतर ध्वनिशास्त्र

१. (अ) अवधारणा–भाषा-वाक्-मस्तिष्क–ध्वनिशास्त्र, ध्वनि-विज्ञान, स्वनिमविज्ञान, स्वन, संस्वन, स्वनिम, स्वर और व्यञ्जन।

(ब) ध्वनिविज्ञान की शाखाएँ, वागाङ्ग, ध्वन्यात्मक प्रतिलेखन।

२. वायुधारा प्रविधियाँ, ध्वनियों का वर्गीकरण, खण्ड्य व खण्ड्येतर ध्वनियाँ, आघात, सुर, बलाघात, अनुतान, दीर्घता, अन्तर (Accent, Pitch, Stress, Intonation, Length, Junctive, Tone)।

३. यान्त्रिक ध्वनिविज्ञान (स्पेक्ट्रोग्राम, पेलेटोग्राफ, काइमोग्राफ), स्वनिमीय विश्लेषण के सिद्धान्त, ध्वन्यात्मक समयता, व्यतिरेक, परिपूरकयुक्त, साहचर्य, साचे की समरूपता, स्वनिमीय अभ्यास।

४. पाणिनीय वर्णसमाम्नाय।

५. सिद्धान्तकौमुदी–सन्धिप्रकरण (आभ्यन्तर-बाह्य)।

सन्दर्भ-ग्रन्थ

१. संस्कृत भाषाविज्ञान–टी. वरो।

२. संस्कृत का भाषाशास्त्रीय अध्ययन–भोलाशंकर व्यास।

३. सिद्धान्तकौमुदी–भट्टोजीदीक्षित।

४. The Descreptive Technique of Panini : Prof. V.N. Misra.

५. Phonetics : Conor.

६. A Course in Phonetics : Ladefoged.

७. Phonetics : K.L. Pike.

द्वितीय-प्रश्नपत्रम् **१००**

रूपविज्ञान एवं वाक्य-विज्ञान

१. अवधारणाएँ, व्याकरण–(व्याकरणिक नियम, रूपविज्ञान, वाक्य-विज्ञान, रूपविज्ञान और वाक्यविज्ञान में अन्तर, रूप-सरूप-रूपिक, वाक्य, वाक्य के घटक तत्त्व, रूपियों के प्रकार, वाक्यों के प्रकार)।

२. रूप और रूपियों की पहचान (अभ्यास), ध्वन्यात्मक और रूप-वैज्ञानिक परिस्थितियाँ, पाणिनि की रूपवैज्ञानिक कोटियाँ।

३. पारम्परिक व्याकरण और वाक्य, वाग्भेद, पार्ट्स आफ स्पीच (Parts of Speach)। व्याकरिणक कोटियाँ, रूपवर्ग (Form class), नाम, आख्यात, उपसर्ग, निपात, सकर्मकता, अकर्मकता, आत्मनेपद, परस्मैपद, उभयपद, पारम्परिक व्याकरण की सीमाएँ।

४. संरचनात्मक व्याकरण और वाक्य, समीपी संरचक सिद्धान्त, अन्तःगामी संरचना, बाह्यगामी संरचना, मूल संरचना (वाक्य), विस्तार संरचना, संरचनात्मक व्याकरण की सीमाएँ।

५. सम्बन्ध व्याकरण (Relational grammer), स्तरपरक व्याकरण (Staratificational grammer), व्यवस्थापरक व्याकरण (Systematic grammer)।

तृतीय-प्रश्नपत्रम् **१००**

१. अर्थविज्ञान की अवधारणा, अर्थविज्ञान विज्ञान के रूप में, क्या अर्थविज्ञान भाषावैज्ञानिक अध्ययन का केन्द्र-विन्दु है, या आनुषंगिक (परिधीय) विषय है।

२. शब्दार्थ सम्बन्ध, संरचनात्मक अर्थविज्ञान, तार्किक अर्थ-विज्ञान, दार्शनिक अर्थविज्ञान, व्यवहारात्मक अर्थविज्ञान।

३. अर्थ की धारणा एवं अर्थ के प्रकार–अवधारणात्मक अर्थ, तार्किक अर्थ, संज्ञानात्मक अर्थ या अभिधेयार्थ, साहचर्यार्थ (Association), ध्वन्यर्थ (Cannotative), शैलीगत, सन्दर्भगत, मुहावरागत, पर्यायार्थ, विलोमार्थ, एकार्थ। अर्थ-विकास की दिशाएँ, अर्थ-परिवर्तन, अर्थ-संकोच, अर्थ-विस्तार, अर्थ-विकास का कारण।

४. वाक्यपदीय-ब्रह्मकाण्ड (शाब्दबोध)।

५. परमलघुमञ्जूषा (बौद्धार्थ-विचार)।

सन्दर्भ-ग्रन्थ

१. Semantics : Laech Penguni.
२. The Meaning of Meaning : Ogdems Rechards.
३. Semantics : Frank Palmes.
४. Semantics : Ullman.
५. Semantics : Lyons.
६. अर्थविज्ञान और व्याकरण-दर्शन–कपिलदेव द्विवेदी।
७. हिन्दी अर्थविज्ञान–हरदेव वाहरी।

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम् **१००**

भारतीय भाषा-शास्त्रीय चिन्तन

१. भारतीय भाषा-शास्त्रीय चिन्तन की अवधारणा तथा इसका प्रमुख अभिलक्षण।

२. शब्द की अवधारणा–न्याय-वैशेषिक, सांख्य, बौद्ध, जैन, वेदान्त, मीमांसा, योग।
३. शब्दार्थ-सम्बन्ध–नैयायिक, वैयाकरण, बौद्ध आदि।
४. विभिन्न साहित्यिक आलोचना सिद्धान्तों में भाषा-वैज्ञानिक सन्दर्भ (ध्वनिसिद्धान्त, रससिद्धान्त, वक्रोक्ति, रीतिसिद्धान्त।
५. विभिन्न संस्कृत व्याकरण सम्प्रदायों का परिचय (कातन्त्र, शाकटायन, जैनेन्द्र, सारस्वत, मुखबोध, हेमशब्दानुशासन)।
६. शाब्दबोध–बौद्धार्थविचारः।

सन्दर्भ-ग्रन्थ

१. भारतीय भाषाशास्त्रीय चिन्तन–विद्यानिवास मिश्र।
२. Foundation of Linguistics : K. Raja.
३. Systems of Sanskrit Grammer : Belualkar.
४. भारतीय शब्ददर्शन–वृषभ प्रसाद जैन।
५. भाषाशास्त्र की रूपरेखा–उदयनारायण तिवारी।